

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان

جعفر یعقوبی*

چکیده: اعتبارات خرد به عنوان یک گزینه می‌تواند سرمایه لازم برای زنان را ایجاد کند و همچنین عاملی برای حمایت از واحدهای کوچک بهره برداری، ایجاد فرصتهای شغلی برای نیروی کار عظیم موجود در روستاها، جلوگیری از مهاجرت روستائیان و نهایتاً تعمیم عدالت اجتماعی باشد. با توجه به این امر مطالعه حاضر با هدف بررسی اثرات اعتبارات خرد و جایگاه آن در خانواده انجام گردید. تحقیق حاضر به روش پیمایش و با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام شده و حجم نمونه آماری ۶۱ نفر از زنان روستایی بود که طی ۵ سال گذشته از اعتبارات خرد استفاده کرده بودند. نتایج نشان می‌دهد بیشترین زمینه مصرف وام در منطقه به ترتیب کارهای مربوط به دامپروری، باغبانی، کشاورزی، خرجهای تحصیل فرزندان، خرید وسایل خانه، خرید خوراک و پوشاک، خرجهای دارویی درمان و بهداشت و صنایع دستی است. اعتبارات خرد پرداخت شده در زمینه اشتغال بیشترین تاثیر را در تثبیت شغل قبلی زنان دریافت کننده وام داشته است. نتایج بدست آمده در زمینه تاثیر اعتبارات خرد نشان داد این اعتبارات بیشترین تاثیر را در زمینه بالا بردن اعتماد گروهی در بین زنان داشته است. پنج موردی که به بیان پاسخ دهندگان وامهای دریافتی تاثیر زیادی در آنها داشته به ترتیب عبارتند از: ایجاد احساسی قوی انجام کار، افزایش مهارت مدیریت زندگی، افزایش اعتماد به نفس، آگاه سازی زنان از تواناییهای بالقوه خود و بهبود منزلت زنان در خانواده بوده است. تحلیل همبستگی بین اشتغال و متغیرهای مستقل نشان داد میان میزان تحصیلات زنان، میزان تحصیلات مردان و نگرش کلی مردان خانواده نسبت به دریافت وام توسط زنان خود در سطح ۰/۰۱ رابطه معنی داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: اشتغال، اعتبارات خرد، زنان روستایی

مقدمه

همانطور که می‌دانیم توسعه یک مفهوم ارزشی است که هدف آن ارتقاء کیفیت زندگی در خصوص مسائلی مانند بهداشت، آموزش، رفاه، آزادی، حق بیان و حقوق مختلف است. اما یکی از ابعاد توسعه، توسعه انسانی است که اخیراً توجه همگان را به خود معطوف داشته است. در توسعه انسانی بر عنصر انسان به عنوان کلیدی برای مشارکت مردمی تکیه می‌شود، نه ابزاری در این راستا. اما اگر سیر زنجیره توسعه را ادامه دهیم به توسعه روستایی می‌رسیم.

متأسفانه اعتبارات لازم برای ایجاد شغل برای افراد جامعه روستایی خصوصاً زنان بسختی یا اصلاً تهیه نمی‌شود. گرچه در حال حاضر منابع اعتباری زیادی وجود دارند که به روستائیان وام و اعتبار می‌دهند، ولی این منابع کافی نیستند و از طرفی هم، قوانین آنها به گونه ای است که بسیاری از روستائیان و بویژه زنان روستایی نمی‌توانند از تسهیلات اعتباری این منابع مالی استفاده کنند (جهانشاهی، ۱۳۷۵: ۴۶).

از آنجا که زنان روستایی گروههای محروم و فراموش شده‌ای هستند، به توجه ویژه ای نیازمندند، به جهت حمایت از این قشر محروم در بسیاری از کشورهای جهان پروژه‌های گوناگونی اجرا شده است که از جمله آنها می‌توان به پرداخت تسهیلاتی تحت عنوان اعتبارات خرد اشاره نمود. اعتبارات خرد به عنوان راهکاری برای فائق آمدن بر فقر در مورد گروههای در حاشیه قرار گرفته در نظر گرفته می‌شود (لیندفلد^۱، ۲۰۰۰: ۲). اعتبارات خرد به عنوان یک گزینه می‌تواند سرمایه لازم برای زنان را ایجاد کند و عاملی برای حمایت از واحدهای کوچک بهره‌برداری، ایجاد فرصتهای شغلی برای زنان روستایی، جلوگیری از مهاجرت روستائیان و نهایتاً تعمیم عدالت اجتماعی باشد.

در کشور ما نیز بعد از انقلاب نهادهای مختلفی همچون وزارت جهاد کشاورزی، بانک کشاورزی و کمیته امداد امام خمینی "ره" اقدام به تشکیل صندوق اعتباری به این نام و یا

۱. lindfeld

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۲۷

پرداخت اعتباراتی تحت عنوان اعتبارات خرد نموده‌اند. سوالی که در این زمینه مطرح می‌شود این است که اعتبارات خرد پرداخت شده تا چه میزان در برآوردن اهداف مورد نظر موفق بوده است؟ با توجه به اهمیت و جایگاه تامین اعتبارات لازم برای ایجاد اشتغال و حمایت از زنان روستایی، این مطالعه به دنبال پاسخگویی به این سوال است. با توجه به موارد فوق بررسی علمی اثرات اعتبارات خرد روستایی از دیدگاه زنان روستایی دریافت کننده این اعتبارات ضروری می‌باشد و این ضرورت در استان زنجان که روستاییان، در صد بالایی از جمعیت استان را تشکیل می‌دهند بیشتر است.

هدف کلی این تحقیق بررسی اثرات اعتبارات خرد بروی اشتغال زنان و جایگاه آن در خانواده است. تعیین اثر اعتبارات خرد بر درآمد زنان روستایی و خانواده آنها، نقش اجتماعی زنان در جامعه روستا، جلوگیری از مهاجرت آنان به شهرها و جلوگیری از تخریب محیط زیست از دیگر اهداف این مطالعه بود.

تعریف مفاهیم

با توجه به اینکه محدوده این تحقیق، اعتبارات خرد پرداخت شده توسط بانک کشاورزی است، تعریف عملیاتی اعتبارات خرد در این تحقیق، نحوه پرداخت و شرایط آن توضیح داده می‌شود:

اعتبارات خرد: منظور از اعتبارات خرد در این تحقیق تسهیلات قرض الحسنه‌ای است که در قالب طرح حضرت زینب کبری و طرحهای مشابه دیگر با هدف ایجاد اشتغال یا حمایت از اشتغال زنان روستایی سرپرست خانوار توسط بانک کشاورزی پرداخت شده است. سقف اعتبارات بین ۱/۵ تا حداکثر ۵ میلیون ریال می‌باشد.

نحوه دریافت وام: نحوه دریافت وام بدین صورت بوده است که متقاضی شخصاً به بانک مراجعه و در زمینه‌های مربوط به خرید ابزار تولید و کالای سرمایه ای و یا نهاده‌های مورد نیاز برای ایجاد یا تقویت شغل خود تقاضای تسهیلات بنماید. لازم به ذکر است کمیته امداد امام

خمینی "ره"، شورای اسلامی روستا، دفتر نمایندگان مجلس شورای اسلامی و سایر نهادهای رسمی می‌توانند افراد واجد شرایط را به بانک معرفی نمایند.

مدت تسهیلات: مدت تسهیلات به نوع فعالیت و درآمد حاصل از آن بستگی دارد و حداکثر تا ۵ سال در نظر گرفته می‌شود.

سود تسهیلات: حداکثر سود متعلق به تسهیلات ۴ درصد در سال است.

تسهیلات ویژه: به مواردی چون عدم الزام در اخذ تضمین، کاهش تشریفات اداری برای تصویب و پرداخت تسهیلات، سود اندک تسهیلات و قبول محل معرفی شده توسط تسهیل گیرنده برای اجرای طرح بدون توجه به مستندات مالکیت آن اشاره دارد.

محدوده تحقیق: محدوده این تحقیق اعتبارات خرد پرداخت شده توسط بانک کشاورزی می‌باشد که تعریف عملیاتی آن ذکر گردید، بنابراین در این تحقیق اعتباراتی که در نهادهای رسمی و آنچه که در ردیفهای بودجه تحت عنوان "اعتبارات اشتغال و خودکفایی خانواده‌ها" از طریق دستگاههای اجرایی حمایت مانند کمیته امداد امام "ره"، سازمان بهزیستی، بنیاد شهید و .. پرداخت می‌شود مدنظر نمی‌باشد.

مرور ادبیات تحقیق

اعتبار: کلمه اعتبار معانی زیادی دارد، اما در لغت به معنی اعتماد و تکیه کردن، قول، اطمینان، منزلت و آبروست. معنی اصطلاحی آن عبارت است از اطمینانی که بانک یا موسسه‌ای به شخص ابراز نموده تا مبلغی از سرمایه خود را در اختیار او قرار دهد. در تعریفی دیگر، اعتبار انتقال موقتی قدرت خرید از افراد حقیقی یا حقوقی به فرد دیگری است که کارایی و مدیریت لازم جهت فعالیت را دارد ولی فاقد سرمایه کافی است. ولی بطور کاربردی اعتبار عبارت است از هر نوع قراردادی که بموجب آن بانکی بنا به درخواست و برطبق دستورات یک مشتری، مأمور است که در مقابل اسناد معینی به شخص ثالث یا به حواله کرد او وجهی پرداخت نماید (نادری‌مهدی، ۱۳۸۱: ۳۵). افزایش درآمد، پس‌انداز و میزان اعتبارات به عنوان عامل سومی

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۳۹

برای سرمایه‌گذاری صنعتی در مناطق روستایی بسیار موثر است (نادری‌مهدی، ۱۳۸۱: ۳۸). امروزه در محافل علمی و اجرایی کشور از اعتبارات خرد سخن زیاد گفته می‌شود، ولی کمتر اتفاق افتاده که اعتبارات در قالب اهداف، اصول و برنامه‌های اعتبارات خرد در اختیار متقاضیان قرار گیرد.

اعتبارات خرد

منظور از اعتبارات خرد که در دنیا سابقه ۳۰ ساله دارد این است که به منظور رفع محرومیت و فقر، وام‌های کوچک در اختیار گروه‌های کم درآمد جهت انجام فعالیتهای کوچک به همراه ارائه مهارت و تکنولوژی مورد نیاز قرار می‌گیرد (رحمانی‌اندبیلی، ۱۳۸۰: ۳۲)

اهداف اعتبارات خرد عبارت است از: افزایش تولید محصولات کشاورزی، بیرون راندن منابع غیر رسمی از بازار اعتبارات، کاهش هزینه تولید و افزایش درآمد سرانه، کاهش نابرابری‌ها و تعدیل درآمدها و انتقال تکنولوژی (خزاعی، ۱۳۷۹: ۳۷). همچنین بر پایه نظرات کارنر اعتبارات از سه طریق می‌تواند بر تولید تاثیر بگذارد:

الف) اعتبار موجب رفع محرومیت مالی شده و به تولیدکننده اجازه می‌دهد تا نهاده‌ها را به میزان مناسب خریداری نماید و این امر منجر به افزایش کارایی تخصصی می‌گردد.

ب) اعتبار موجب خرید امکانات تکنولوژیکی می‌شود و به عبارت دیگر کارایی تکنیکی را افزایش می‌دهد.

ج) اعتبار امکان استفاده بهتر از نهاده‌های ثابت را فراهم می‌آورد و از این رو باعث افزایش تولید می‌گردد (نادری‌مهدی، ۱۳۸۱: ۳۹).

از جمله تجربیات صورت گرفته در زمینه اعتبارات خرد در کشورهای دیگر می‌توان به جنبش جهانی بانک روستا در سال ۱۹۷۶ و با آغاز طرح تحقیقاتی دکتر یونس که منجر به تاسیس بانک گرامین در بنگلادش شد، اشاره نمود. در اوایل دهه ۱۹۸۰ سازمانهای غیر رسمی بین‌المللی دیگری مانند اکسیون و فنیکا در جهت از میان بردن فقر در کشورهای آمریکای لاتین اقدام به تاسیس بانک روستا کردند. در سریلانکا طرح اعتباری هیات توسعه صنعتی با فراهم

ساختن اعتبارات برای روستاییان موجب تقویت صنایع کوچک در روستاها و افزایش اشتغال گردید (نادری‌مه‌دی، ۱۳۸۱: ۳۹).

در صورتی که اقشار کم درآمد روستاها نتوانند درآمد مورد نیازشان را تامین کنند مهاجرت، تخریب محیط زیست و ... اجتناب ناپذیر خواهد بود. برای کسب درآمد، داشتن یک شغل ضروری است و برای کسب شغل نیز امکانات ویژه ای لازم است. قبل از اینکه مردم بتوانند کاری را شروع کنند باید دارای سرمایه باشند. وجود سرمایه عامل مهمی است که می‌تواند عوامل دیگر را نیز تهیه کند.

پیشینه تجربی تحقیق

در تحقیقی که تحت عنوان بررسی دیدگاه زنان شاغل نسبت به تاثیر اشتغال بر تربیت و سلامت فرزندان، میزان باروری، انجام وظایف در خانه در سال ۱۳۶۳ در تهران انجام گرفت، نتایج نشان می‌دهد که ۶۴ درصد پاسخگویان با اشتغال زنان موافق و ۱۲ درصد مخالف بوده‌اند. با افزایش سن، میزان مخالفت با اشتغال زنان بالا می‌رود. عامل سواد در داشتن نظر موافق با اشتغال زنان تاثیر مثبت دارد و ۴۴ درصد از موافقین با اشتغال زن نیاز مالی را مهم می‌دانستند و اما مخالفین اشتغال عدم رسیدگی به امور خانه، نگهداری و تربیت بچه‌ها را از جمله دلایل مخالفت خود اعلام نمودند.

خدیجه سفیری در رساله دکترای خود با عنوان " بررسی جنبه‌های کمی و کیفی اشتغال زنان و رابطه آن با توسعه اقتصادی " بخشی از مسائل و مشکلات اشتغال زنان را حاصل موانع توسعه‌ای - که به ساختار کشورها باز می‌گردد- دانسته و بخشی را معلول موانع غیر توسعه‌ای می‌داند. از جمله موانع توسعه‌ای، موانع اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی را می‌توان نام برد (سفیری، ۱۳۷۳: ۷۸).

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۳۱

سادات نوفل (۱۳۷۶) موانع اشتغال زنان را به سه دسته: موانع فرهنگی - اجتماعی، اقتصادی و فردی - شخصیتی تقسیم کرده است. در بخش موانع فرهنگی - اجتماعی به نگرش منفی جامعه (خانواده و همسر) میزان تحصیلات همسر و درصد رقبیان مرد در مقابل زنان اشاره می کند (نوفل، ۱۳۷۶: ۴).

الیوت و هاپرت درباره بیماری و سلامت، همبستگی های موجود بین سلامت بدنی و روانی، اشتغال و وضعیت والدین در نمونه ای از زنان متاهل انگلیسی پژوهش انجام دادند. گرچه اشتغال به کار در خارج از خانه احتمالاً اثرات متفاوتی بر روی زنان بر حسب اختلاف آنها در تعهدات خانوادگی شان دارد، اما لازم است تا با انجام یک رشته تجزیه و تحلیل های بیشتر همبستگی بین اشتغال با درآمد و اوضاع خانوار نیز به حساب آید (همان منبع: ۲۰).

ساروخانی در تحقیقات خود درباره اشتغال زنان بر روی یک نمونه ۱۰۲۰ نفری از زنان به این نتیجه دست یافت که ۳۶/۵ درصد از زنان مورد پژوهش موافق مطلق اشتغال زن، ۲۷ درصد مخالف مطلق و ۳۲/۳ درصد موافق مشروط اشتغال زنان بوده اند. ۵۷ درصد از زنان موافق اشتغال زنان، دلیل خود را کمک اقتصادی به خانه دانسته اند. ۴۰ درصد نیز دلایل روانی، اعتبار اجتماعی و اشتغال زن را مطرح نموده اند (ساروخانی، ۱۳۷۰، ۱۷۸-۱۷۵).

در تحقیقی که توسط فائو در سه کشور تایلند، نیجریه، سوریه انجام شد، محققین به این نتیجه رسیدند که کشاورزان زن از نظر دسترسی به منابع مالی و اعتباری، در سه کشور نیجریه، سوریه، و ترینیداد به ترتیب ۱۱/۸، ۳/۷۵ و ۱/۲۵ درصد، دسترسی اندکی به منابع مالی داشته اند، ولی در تایلند ۶۱/۲۵ درصد از زنان از منابع مختلف (اقوام یا واسطه ها) برای فعالیتهای کشاورزی پول گرفته اند. نکته جالب این که درصد کمی از زنان تایلندی (۳/۷ درصد) و ترینیداد (۱/۲۵ درصد) برای فعالیتهای کشاورزی از بانک های کشاورزی وام گرفته اند (موحدی، ۱۳۸۱: ۱۱-۴).

پس از بررسی تحقیقات انجام شده در زمینه اشتغال زنان می توان به این نتیجه رسید که خودباوری زنان در مورد حضور یا عدم حضور آنها در مشاغل مدیریتی، کرسیهای نمایندگی،

رشته‌های مختلف فنی و مهندسی و اعتقاد به تناسب یا عدم تناسب بعضی از مشاغل برای زنان و بعضی برای مردان می‌تواند تبیین کننده حضور کم‌رنگ یا پررنگ آنها در فعالیتهای گردد. از طرفی نگرشهای فرهنگی رایج در کشور ما از جمله عوامل اصلی کناره‌گیری زنان از فعالیتهای اجتماعی-اقتصادی می‌باشد بطوری که دامنه اشتغال زنان نسبت به مردان محدودتر بوده و زنان هر شغلی را با توجه به فرهنگ جامعه و رسالت خانوادگی خویش نمی‌توانند انتخاب کنند.

نگرشهای فرهنگی رایج در کشور ما عامل اصلی کناره‌گیری زنان از فعالیتهای اجتماعی-اقتصادی شده است. لذا هنوز در بین زنان این احساس باقی مانده که آنان دارای موقعیت اجتماعی و اقتصادی درجه دوم هستند (غلامی، ۱۳۸۰: ۶۸). تغییر دیدگاه فرهنگی نسبت به اشتغال زنان می‌تواند مشارکت زنان را در جامعه تقویت کند (حسینی، ۱۳۸۰: ۴۵).

تحقیقات نشان می‌دهند که عوامل اجتماعی و فرهنگی بر عامل اقتصادی غلبه دارند و در طی سالهای گذشته حاکمیت فرهنگ سنتی، تقسیم کار مبنی بر نقشهای جنسیتی و روحیه پدرسالاری حاکم بر خانواده از جمله موانع مشارکت زنان در ساخت خانواده به حساب می‌آیند (شهبازی، ۱۳۷۵: ۵۱).

صعود و نزول مقام و منزلت زنان از جمله اشتغال آنان معلول شرایط و تحولات فرهنگی، دینی، اجتماعی و اقتصادی جوامع است (بنی فاطمه، ۱۳۷۵: ۸۴). برای ایجاد فرصتهای اشتغال بانوان باید زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی لازم جهت پذیرش اجتماعی آن فراهم شود (خداپرست، ۱۳۷۵: ۹۳).

مطالعات و تحقیقات انجام شده حاکی از آن است که اگر به زنان نیز مانند مردان فرصت لازم داده شود و از توانمندی و شایستگی آنها به نحو مناسب استفاده گردد، آنها نیز می‌توانند به موقعیتهای همانند مردان دست یافته و امکان رشد فردی و اجتماعی پیدا نمایند (حسن زاده، ۱۳۸۰: ۲۸).

روش تحقیق

در این مقاله از روش تحقیق توصیفی و به صورت پیمایشی استفاده شده است. پیمایش روشی سریع و نسبتاً کم‌هزینه جهت کشف ویژگی‌ها و عقاید یک جمعیت در مقیاس وسیع است و جزو متداولترین روشهای تحقیق در علوم رفتاری و اجتماعی محسوب می‌شود. تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر شیوه جمع‌آوری اطلاعات پیمایش، از نظر نوع تحقیق توصیفی و علی ارتباطی است.

جامعه آماری تحقیق حاضر زنان روستایی استان زنجان می‌باشد که در طی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۱ از بانک کشاورزی استان زنجان موفق به اخذ اعتبارات خرد شده‌اند. لازم به ذکر است آمار مربوطه از بانک کشاورزی استان زنجان اخذ گردیده و آخرین آمار موجود تا زمان انجام تحقیق بوده است.

به منظور دستیابی به اطلاعات مورد نیاز تحقیق از مصاحبه و پرسشنامه استفاده شده است. براساس اهداف، پیشینه نگاشته‌ها، فرضیات تحقیق و نتایج بدست آمده از مصاحبه‌های انجام شده، پرسشنامه‌ای تنظیم گردید. برای اطمینان از روایی ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه طراحی شده در اختیار اساتید صاحب‌نظر در زمینه مطالعات اجتماعی و برخی از کارشناسان خبره بانک کشاورزی استان قرار داده شد و اصلاحات مورد نیاز در آن اعمال گردید. برای محاسبه قابلیت اعتماد، روشهای گوناگونی وجود دارد که در تحقیق حاضر از آنجا که سئوالات به صورت بسته و در مقیاس لیکرت بودند، از ضریب آلفا کرونباخ استفاده شد. برای محاسبه ضریب پایایی پرسشنامه (α کرونباخ) تعداد ۱۲ نفر از زنان مستمند شهری که از اعتبارات خرد استفاده کرده بودند از طریق کمیته امداد امام خمینی استان معرفی گردند و پس از تکمیل پرسشنامه‌های مربوطه، قابلیت اعتماد پرسشنامه‌ها محاسبه گردید. محاسبه α کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS (Version 11) انجام شد و این ضریب برای کل سئوالات پرسشنامه ۰/۸۲ درصد به دست آمد و ۳ سوال که دارای ضریب کرونباخ پایینی بودند، حذف گردیدند. پس از تعیین ضریب مذکور و کسب اطمینان از بالا بودن پایایی پرسشنامه‌ها، نسبت به تکمیل آنها اقدام شد.

یافته‌های تحقیق

تعدادی از سوالات پرسشنامه به بررسی مشخصات فردی آنان اختصاص داده شده بود که عبارتند از محل تولد، سن، میزان تحصیلات، وضعیت تاهل، تعداد افراد خانوار، وضعیت فعالیت قبل و بعد از دریافت وام که یافته‌های مربوط به این ویژگیها ارائه می‌گردد.

محدوده سنی پاسخگویان در این تحقیق بین ۲۷ تا ۵۵ سال و میانگین سنی آنان ۴۸/۹ سال بود. محل تولد همه پاسخگویان روستای محل اقامت فعلی ایشان بود.

میزان تحصیلات: در این تحقیق از میان پاسخگویان ۳۱ نفر بیسواد، ۲۳ نفر دارای سواد خواندن و نوشتن در حد زیر پنجم ابتدایی و ۷ نفر نیز دارای مدرک پنجم ابتدایی هستند.

وضعیت تاهل: توزیع پاسخگویان براساس وضعیت تاهل بیانگر آن است که ۴۰ نفر (۶۵/۵ درصد) بی‌همسر در اثر فوت همسر، ۱۲ نفر (۱۹/۷ درصد) بی‌همسر در اثر طلاق و تنها ۱۴/۸ درصد دارای همسر هستند. بیش از ۸۴ درصد پاسخگویان نیز بی‌همسر می‌باشند.

وضعیت فعالیت همسر: بررسی وضعیت فعالیت همسران زنان دارای همسر نشان می‌دهد که همسران این زنان یا از کار افتاده (۷۵/۸ درصد) یا بیکار (۲۴/۲ درصد) هستند.

تعداد خانوار: میانگین تعداد خانوار پاسخگویان ۴/۸ نفر است. کمترین فراوانی مربوط به تعداد خانوار ۳ و ۷ نفری با فراوانی ۳ و بیشترین تعداد افراد خانوار مربوط به خانوارهای ۴ نفری با فراوانی ۲۶ می‌باشد که ۴۶/۵ درصد پاسخگویان را تشکیل می‌دهد.

تمایل به پس‌انداز: در رابطه با تمایل به پس‌انداز بخشی از درآمد توسط زنان روستایی مورد مطالعه، نتایج بدست آمده نشان می‌دهد ۹۰/۲ درصد به پس‌انداز بخشی از درآمد خود تمایل دارند و تنها ۹/۸ درصد تمایلی نسبت به این کار ندارند. علی‌رغم تمایل به پس‌انداز بخشی از درآمد توسط اغلب پاسخگویان تنها ۲ نفر ابراز نموده‌اند سال گذشته مبلغی را پس‌انداز نموده‌اند و بقیه گفته‌اند به علت کمبود درآمد قادر به هیچگونه پس‌اندازی نشده‌اند.

متوسط هزینه خانوار در ماه: متوسط هزینه خانوار طی یک ماه از طریق یک پرسش با مقیاس نسبتی مورد سنجش قرار گرفت. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۳۵

میانگین هزینه خانوار طی یک ماه مبلغ ۸۰ هزار تومان است. کمترین مبلغ ذکر شده ۴۵ هزار تومان در ماه و بیشترین مبلغ ذکر شده ۲۰۰ هزار تومان در ماه می‌باشد. بیشترین فراوانی مربوط به مبلغ ۱۰۰ هزار تومان در ماه با فراوانی ۱۹ نفر است.

زمینه‌های مصرف وام در منطقه

با توجه به زمینه‌های پرداخت اعتبارات خرد که توسط بانک کشاورزی اعلام گردیده بود، میزان مصرف وام در زمینه‌های دامپروری، کشاورزی، باغبانی، ماهیگیری، خرید وسایل خانه، خرید خوراک و پوشاک، خرجهای دارویی درمان و بهداشت، خرج تحصیل فرزندان و کارهای دستی و خانگی مورد سنجش قرار گرفت. نتایج بدست آمده در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: زمینه‌های مصرف وام توسط زنان روستایی

گزینه‌ها	کم	متوسط	زیاد
کارهای مربوط به دامپروری	۵۲/۵٪	۴۷/۵٪	۰/۰
کارهای مربوط به باغبانی	۶۲/۵٪	۳۷/۵٪	۰/۰
کارهای مربوط به کشاورزی	۲۳/۸٪	۲۱/۴٪	۵۴/۸٪
خرج تحصیل فرزندان	۲۹/۸٪	۳۶/۲٪	۳۴٪
خرید وسایل خانه	۵۵/۳٪	۲۷/۷٪	۱۷٪
خرید خوراک و پوشاک	۵۵/۳٪	۱۷٪	۲۷/۷٪
خرجهای دارویی درمان و بهداشت	۵۵/۳٪	۴/۳٪	۴۰/۴٪
کارهای دستی و خانگی	۶۶٪	۸/۵٪	۲۵/۵٪

همانطور که در جدول مشخص شده است بیشترین زمینه مصرف وام در منطقه به ترتیب کارهای مربوط به دامپروری، باغبانی، کشاورزی، خرج تحصیل فرزندان، خرید وسایل خانه، خرید خوراک و پوشاک، خرجهای دارویی درمان و بهداشت و کارهای دستی و خانگی می‌باشد.

تاثیر وامهای دریافتی در زمینه اشتغال

با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی اعتبارات خرد ایجاد اشتغال یا کمک به حفظ و ادامه شغل قبلی است، تاثیر این اعتبارات در زمینه ایجاد یا حفظ مشاغل

بصورت گروهی و فردی توسط زنان دریافت کننده اعتبارات از دیدگاه این افراد مورد سنجش قرار گرفت. خلاصه نتایج بدست آمده در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: تاثیر وامهای دریافتی در زمینه اشتغال از دیدگاه زنان روستایی دریافت کننده اعتبارات

زیاد درصد	متوسط درصد	کم درصد	تاثیر وامهای دریافتی در زمینه اشتغال
۶۲/۳۰	۱۸	۱۹/۷	زنان وام گیرنده به تنهایی شغل قبلی را ادامه داده‌اند
۲۵/۹۰	۲۴/۱	۵۰	زنان وام گیرنده هریک به تنهایی شغل جدیدی ایجاد کرده‌اند
۰۰/۰	۳۴/۶	۶۵/۴	زنان وام گیرنده به شکل گروهی شغل‌های قبلی را ادامه داده‌اند
۰۰/۰	۲۳/۱	۷۶/۹	زنان وام گیرنده به شکل گروهی شغل جدیدی ایجاد کرده‌اند

همانطور که در جدول بالا مشخص شده است، اعتبارات خرد پرداخت شده در زمینه اشتغال بیشترین تاثیر را در زمینه ادامه شغل قبلی توسط زنان دریافت کننده وام به تنهایی داشته است. همچنین ایجاد شغل جدید به تنهایی در مرتبه بعدی قرار داشته است. اعتبارات پرداخت شده کمترین تاثیر را در زمینه ایجاد شغل جدید توسط زنان روستایی به شکل گروهی داشته است.

نقش میزان آگاهی و دخالت مردان در زمینه دریافت اعتبارات خرد

با توجه به اینکه اعتبارات خرد به زنان روستایی پرداخت شده است و دیدگاه و همکاری مردان خانواده در این زمینه می‌تواند موثر باشد، دیدگاه زنان دریافت کننده وام نسبت به این امر مورد بررسی قرار گرفته شد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد در پاسخ به این سوال که آیا مردان خانواده در زمینه دریافت وام توسط زنان باید اطلاع داشته باشند؟ ۹۶/۷ درصد پاسخ‌دهندگان موافق آگاهی و اطلاع مردان هستند و ۳/۳ درصد در پاسخ به این سوال بیان کرده‌اند که اطلاع یا عدم اطلاع مردان در این زمینه مهم نیست و هیچ‌کدام از پاسخ‌دهندگان با اطلاع و آگاهی مردان خانواده در زمینه دریافت وام توسط زنان مخالف نبوده‌اند.

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۳۷

نتایج بدست آمده در زمینه میزان علاقه مردان خانواده به دریافت وام توسط زنان نشان می دهد ۷۸/۷ درصد پاسخ دهندگان گفته اند مردان خانواده علاقه مند بوده اند، ۹/۸ درصد گفته اند مردان مخالف بوده اند و ۱۱/۵ درصد نیز بیان کرده اند که برای مردان خانواده مهم نبوده است. همچنین ۷۰/۵ درصد پاسخ دهندگان بیان کردند مردان خانواده در استفاده بهتر از وامها به زنان کمک کرده اند و به ثمر بخش بودن فعالیت زنان خود در زمینه استفاده از وام اعتماد داشته اند. نتایج تفصیلی این یافته در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: نظرات زنان دریافت کننده وام درباره میزان آگاهی و دخالت مردان در زمینه دریافت اعتبارات خرد

مهم نیست (درصد)	مخالف (درصد)	موافق (درصد)	گویه
۳/۳	۰۰/۰	۹۶/۷	مردان خانواده از فعالیت شما در زمینه دریافت وام آگاهی کافی داشته باشند
۱۱/۵	۸/۹	۷۸/۷	مردان خانواده به همکاری در دریافت وام علاقه داشتند
۱۹/۷	۹/۸	۷۰/۵	مردان خانواده به زنان در استفاده بهتر از وامها کمک کرده اند
۱۹/۷	۹/۸	۷۰/۵	مردان خانواده به ثمر بخش بودن فعالیت زنان خود در زمینه استفاده از وام اعتماد داشته اند

اثرات اعتبارات خرد

اثرات اعتبارات خرد بر مواردی همچون بالا بردن اعتماد گروهی، ایجاد احساسی قوی در توانایی انجام کار، افزایش مهارت مدیریت زندگی، افزایش اعتماد به نفس، آگاه سازی زنان از تواناییهای بالقوه خود، بهبود منزلت زنان در خانواده، افزایش آگاهیهای اجتماعی، افزایش مسئولیت پذیری، افزایش توان کار گروهی بین زنان، فراهم نمودن زمینههایی برای ایجاد مشاغل کوچک، افزایش انگیزه زنان در رسیدن به اهداف زندگی، فراهم نمودن زمینههایی برای کسب درآمد توسط زنان، افزایش مهارتهای اجتماعی زنان، تامین رفاه نسبی خانواده، تقویت حس آینده نگری و بالا بردن مهارتهای فردی زنان در تولید مورد سنجش قرار گرفت. نتایج بدست آمده

نشان داد از بین موارد فوق اعتبارات خرد بیشترین تاثیر را در زمینه بالا بردن اعتماد گروهی در بین زنان داشته‌است، بطوریکه بیش از ۷۳/۸ درصد پاسخ‌دهندگان بیان کرده‌اند که اعتبارات دریافت شده توسط آنها در این زمینه تاثیر زیادی داشته‌است. پنج مورد بعدی که به بیان پاسخ‌دهندگان وامه‌های دریافتی تاثیر زیادی در آنها داشته به ترتیب عبارتند از:

ایجاد احساسی قوی در زنان در توانایی انجام کار با میانگین ۲/۵۴، افزایش مهارت مدیریت زندگی در زنان با میانگین ۲/۴۰، افزایش اعتماد به نفس زنان با میانگین ۲/۳۰، آگاه‌سازی زنان از تواناییهای بالقوه خود با میانگین ۲/۳۰ و بهبود منزلت زنان در خانواده با میانگین ۲/۲۰ بوده‌است. بر اساس بیان پاسخ‌دهندگان، اعتبارات خرد کمترین تاثیر را به ترتیب در زمینه‌های زیر داشته‌است: بالا بردن مهارتهای فردی زنان، تقویت حس آینده‌نگری بین زنان، تامین رفاه نسبی خانواده زنان، افزایش مهارتهای اجتماعی زنان و فراهم نمودن زمینه‌هایی برای کسب درآمد توسط زنان. نتایج تفصیلی این یافته در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: میزان اثرات اعتبارات خرد در زمینه‌های مختلف

C.V	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ها	زیاد (درصد)	متوسط (درصد)	کم (درصد)	عامل
۰/۲۸	۰/۷۴	۲/۶	۷۳/۸	۱۱/۵	۱۴/۸	بالا بردن اعتماد گروهی در بین زنان
۰/۲۰	۰/۵	۲/۵۴	۵۴/۱	۴۵/۹	۰	ایجاد احساسی قوی در زنان در توانایی انجام کار
۰/۲۳	۰/۵۶	۲/۴	۴۴/۳	۵۲/۵	۳/۳	افزایش مهارت مدیریت زندگی در زنان
۰/۲۹	۰/۶۷	۲/۳	۴۱	۴۷/۵	۱۱/۵	افزایش اعتماد به نفس زنان
۰/۳۱	۰/۷۲	۲/۳	۴۴/۲	۴۱	۱۴/۸	آگاه‌سازی زنان از تواناییهای بالقوه خود
۰/۳۳	۰/۷۳	۲/۲	۳۶/۷	۴۴/۹	۱۸/۴	بهبود منزلت زنان در خانواده
۰/۳۵	۰/۷۸	۲/۲	۴۲/۴	۳۵/۶	۲۲	افزایش آگاهی‌های اجتماعی زنان
۰/۳۸	۰/۸۳	۲/۲	۴۴/۳	۲۹/۵	۲۶/۲	افزایش مسئولیت پذیری زنان
۰/۴۰	۰/۸۴	۲/۱	۴۰	۳۰	۳۰	افزایش توان کار گروهی بین زنان
۰/۱۸	۰/۳۵	۲	۵/۹	۸۸/۲	۵/۹	فراهم نمودن زمینه‌هایی برای ایجاد مشاغل کوچک

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۳۹

C.V	انحراف معیار	میانگین رتبه ها	زیاد (درصد)	متوسط (درصد)	کم (درصد)	عامل
۰/۲۹	۰/۵۶	۱/۹۲	۱۱/۵	۶۸/۹	۱۹/۷	آگاه سازی زنان به تواناییهای بالقوه خود
۰/۴۶	۰/۸۷	۱/۹۱	۳۲/۶	۲۵/۶	۴۱/۹	افزایش انگیزه زنان در رسیدن به اهداف زندگی
۰/۲۶	۰/۴۷	۱/۸۳	۴/۱	۷۵/۵	۲۰/۴	فراهم نمودن زمینه هایی برای کسب درآمد توسط زنان
۰/۲۳	۰/۴۲	۱/۷۹	۰	۷۸/۷	۲۱/۳	افزایش مهارت‌های اجتماعی زنان
۰/۴۶	۰/۱۸	۱/۷۳	۲۱/۳	۳۱/۱	۴۷/۵	تامین رفاه نسبی خانواده زنان
۰/۴۴	۰/۷	۱/۶	۱۲/۲	۳۴/۷	۵۳/۱	تقویت حس آینده نگری بین زنان
۰/۳۵	۰/۵	۱/۴۴	۰	۴۴/۳	۵۵/۷	بالا بردن مهارت‌های فردی زنان در تولید

توضیح: (کم: ۱، متوسط: ۲، زیاد: ۳)

تأثیرات اجتماعی و فرهنگی اعتبارات خرد

تأثیر اعتبارات دریافت شده توسط زنان در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی در ده جنبه مورد سنجش قرار گرفت. همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده است نتایج بدست آمده نشان می‌دهد از بین ده عامل اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی، اعتبارات خرد بیشترین تأثیر را در کاهش تصدی‌گری دولت با میانگین ۳/۱ داشته است. میزان CV پایین بدست آمده نیز دقت بالای میانگین بدست آمده را نشان می‌دهد. چهار عامل اجتماعی و فرهنگی بعدی که اعتبارات خرد در آنها تأثیر زیادی داشته است به ترتیب عبارتند از: کاهش جو سنتی و بازدارنده اجتماعی فعالیت زنان (میانگین: ۳)، ایجاد گرایش به پس‌انداز در بین زنان (میانگین: ۲/۵۱)، افزایش مشارکتهای فکری مردم (میانگین: ۲/۳۶) و کاهش جو سنتی و بازدارنده فرهنگی فعالیت زنان (میانگین: ۲/۳۳).

همچنین به بیان پاسخ‌دهندگان اعتبارات دریافت شده کمترین تأثیر را در بستر سازی فرهنگی و اجتماعی جهت پدید آمدن نهادهای جدید، کاهش تدریجی نابرابری جنسیتی و افزایش مشارکتهای مالی مردم داشته است. نتایج تفصیلی این یافته‌ها در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۵: تاثیرات اجتماعی و فرهنگی اعتبارات خرد

C.V	انحراف معیار	میانگین رتبه ها	عوامل فرهنگی و اجتماعی
۰/۱۷	۰/۵۳	۳/۱	کاهش تصدی گری دولت
۰/۲۶	۰/۷۷	۳	کاهش جو سنتی و بازدارنده اجتماعی فعالیت زنان
۰/۴۴	۱/۱	۲/۵۱	ایجاد گرایش به پس انداز در بین زنان
۰/۴۲	۰/۹۸	۲/۳۶	افزایش مشارکتهای فکری مردم
۰/۲۸	۰/۶۵	۲/۳۳	کاهش جو سنتی و بازدارنده فرهنگی فعالیت زنان
۰/۶۵	۱/۳۷	۲/۱	ایجاد گرایش به فعالیتهای تولیدی و سرمایه گذاری اقتصادی بین اعضا
۰/۴۱	۰/۸	۱/۹۵	افزایش مشارکتهای مالی مردم
۰/۴۲	۰/۷۵	۱/۸	کاهش تدریجی نابرابری جنسیتی درآمد
۰/۵۴	۰/۸۱	۱/۵۱	بستر سازی اجتماعی جهت پدید آمدن نهادهای جدید
۰/۴۱	۰/۵۱	۱/۲۵	بستر سازی فرهنگی جهت پدید آمدن نهادهای جدید

توضیح: ۵: خیلی زیاد، ۴: زیاد، ۳: متوسط، ۲: کم، ۱: خیلی کم

تاثیر اعتبارات خرد بر مؤلفه‌های مرتبط با وضعیت اشتغال زنان

با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی پرداخت اعتبارات خرد به زنان روستایی ایجاد اشتغال یا بهبود وضعیت اشتغال زنان روستایی است، تاثیر این اعتبارات بر مؤلفه های مرتبط با وضعیت اشتغال زنان مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج بدست آمده نشان می‌دهد از میان مؤلفه های مورد بررسی قرار گرفته، اعتبارات خرد پرداخت شده بیشترین تاثیر را به ترتیب بر تثبیت مشاغل قبلی اعضای شاغل با میانگین ۳/۶ و کمک به توسعه شغلی اعضای شاغل با میانگین ۲/۶ داشته‌است. همچنین مشخص شد اعتبارات پرداخت شده کمترین تاثیر را بر ارتقاء سطح آموزشهای افراد شاغل یا تولید کننده (میانگین: ۱/۳) و ارتقاء مهارتهای افراد شاغل یا تولید کننده (میانگین: ۱/۶۱) داشته است. نتایج تفصیلی این یافته در جدول ۶ ارائه شده است.

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۴۱

جدول ۶: تاثیر اعتبارات خرد بر مؤلفه های مرتبط با وضعیت اشتغال زنان

مؤلفه ها	میانگین رتبه ها	انحراف معیار	C.V
تثبیت مشاغل قبلی اعضای شاغل	۳/۶	۰/۵	۰/۱۴
کمک به توسعه شغلی اعضای شاغل	۲/۶	۱/۳۶	۰/۵۲
ایجاد شغل جدید برای اعضای فاقد شغل	۲/۱	۱/۶	۰/۷۶
افزایش میزان تولیدات اعضا	۱/۹۱	۱/۱۳	۰/۵۹
تقویت توان تولیدی اعضا شاغل یا تولید کننده	۱/۸۷	۰/۸۵	۰/۴۵
افزایش بهره وری شغلی اعضا	۱/۸۵	۰/۹	۰/۴۹
ارتقاء کیفیت تولیدات اعضا	۱/۸۴	۰/۸۸	۰/۴۸
ارتقاء مهارت‌های افراد شاغل یا تولید کننده	۱/۶۱	۰/۵	۰/۳۱
ارتقاء سطح آموزشهای افراد شاغل یا تولید کننده	۱/۳	۰/۶۴	۰/۴۹

به منظور آزمون همبستگی میان متغیرهای مورد مطالعه، با توجه به نوع مقیاس متغیرهای تحقیق، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است.

بررسی ارتباط بین اشتغال زنان روستایی و متغیرهای مستقل

با توجه به سئوالات و فرضیات کلی تحقیق، متغیرهایی که با متغیر اصلی (اشتغال زنان روستایی) از طریق آزمون همبستگی تحلیل می‌شوند، عبارتند از: سن، میزان تحصیلات، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات همسر و نگرش کلی مردان خانواده به دریافت اعتبارات خرد توسط زنان که در جدول ۷ نتایج حاصله از تحلیل همبستگی نشان داده شده است.

جدول ۷: ضرایب همبستگی بدست آمده بین متغیرهای مستقل و اشتغال زنان روستایی

متغیر مستقل مورد بررسی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سن	S -0/۱۴	۰/۹۱۵
میزان تحصیلات	S 0/۵۷۳	**/۰۰۳
وضعیت تاهل	S -0/۵۹۰	۰/۶۵۳
تعداد افراد خانوار	S -0/۰۰۹	۰/۹۴۵
نگرش کلی مردان خانواده به دریافت اعتبارات خرد توسط زنان	S 0/۴۱۸	**/۰۰۱

S: ضریب همبستگی اسپیرمن **: همبستگی در سطح ۰/۱ معنی دار است.

همانطور که در جدول ۹ نشان داده شده است، بررسی همبستگی بین متغیر اصلی تحقیق یعنی اشتغال زنان و متغیرهای مستقل نشان داد از بین متغیرهای مورد بررسی رابطه میان میزان تحصیلات زنان، میزان تحصیلات مردان خانواده و نگرش کلی مردان خانواده نسبت به دریافت وام توسط زنان خود در سطح $0/01$ معنی دار است ($P > 0/1$). بنابراین می توان با اطمینان ۹۹ درصد قضاوت نمود که بین متغیرهای مذکور و اشتغال زنانی که از اعتبارات خرد استفاده نموده بودند رابطه معنی داری وجود دارد.

بررسی ارتباط بین اثرات اجتماعی اعتبارات خرد و متغیرهای مستقل

همانطور که در جدول ۸ نشان داده شده است بررسی همبستگی بین اثرات اجتماعی اعتبارات خرد و متغیرهای مستقل نشان می دهد از بین متغیرهای مورد بررسی رابطه میان سن، میزان تحصیلات زنان، وضعیت تأهل، تعداد افراد خانوار و میزان تحصیلات مردان خانواده در سطح $0/01$ معنی دار است ($P > 0/1$). بنابراین می توان با اطمینان ۹۹ درصد قضاوت نمود که بین متغیرهای مذکور و اثرات اجتماعی اعتبارات خرد رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۸: ضرایب همبستگی بدست آمده بین متغیرهای مستقل و اثرات اجتماعی اعتبارات خرد

ردیف	متغیر مستقل مورد بررسی	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنی داری
۱	سن	$-0/388 S$	$0/002^{***}$
۲	میزان تحصیلات	$0/673 S$	$^{**}/0/0$
۳	وضعیت تأهل	$399 S$	$0/001^{***}$
۴	تعداد افراد خانوار	$-/009 S$	$0/945^{***}$
۵	میزان تحصیلات همسر	$0/087 S$	$0/506$

نتیجه گیری

هدف از پرداخت اعتبارات خرد ایجاد اشتغال برای زنان روستایی می‌باشد، ولی بررسی زمینه‌های مصرف وام در منطقه نشان می‌دهد این وامها در اموری نظیر خرید وسایل خانه، خرید خوراک و پوشاک، خرجهای دارویی درمان و بهداشت، خرج تحصیل فرزندان و کارهای دستی و خانگی نیز هزینه می‌شود که این امر نشان دهنده وضعیت بحرانی این افراد است که از تامین نیازهای اولیه خود نیز درمانده‌اند و ناچار وامهای دریافتی را به جای سرمایه‌گذاری در ایجاد اشتغال، صرف مخارج روزمره و اضطراری می‌نمایند. همچنین می‌توان نتیجه گیری نمود که مبالغ وام پرداختی به مراتب کمتر از هزینه لازم برای سرمایه‌گذاری در زمینه اشتغال است.

نتایج بدست آمده در زمینه تاثیر اعتبارات خرد پرداخت شده در زمینه اشتغال نشان می‌دهد این اعتبارات بیشترین تاثیر را در زمینه تثبیت شغل قبلی زنان دریافت کننده وام داشته است. همچنین این اعتبارات در ایجاد مشاغل جدید بصورت فردی و گروهی از موفقیت چندانی برخوردار نبوده است که علت آن ناکافی بودن مبالغ پرداخت شده برای راه اندازی یک شغل جدید می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که مقدار وام پرداختی به هیچ عنوان تکافوی هزینه ایجاد یک شغل را نداشته است. همچنین مشخص شد بانک کشاورزی در هدف خود در زمینه خلق کار، شغل و کاستی از فقر از طریق این اعتبارات با توجه به ناچیز بودن مبلغ اعتبارات، موفق نبوده است.

با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گیری نمود که اعتبارات پرداختی علاوه بر کمک به اشتغال در افزایش قابلیت‌های اجتماعی و فرهنگی زنان روستایی همچون بالا بردن اعتماد گروهی در بین زنان، ایجاد احساسی قوی در زنان برای انجام کار، افزایش مهارت مدیریت زندگی در زنان و افزایش اعتماد به نفس زنان نیز موثر بوده است..

از جمله عواملی که بر موفقیت زنان در دریافت وام و ایجاد اشتغال تاثیر مثبتی دارند می‌توان به میزان تحصیلات زنان، میزان تحصیلات مردان و نگرش کلی مردان خانواده نسبت به دریافت وام توسط زنان خود اشاره نمود.

پیشنهادات

- با توجه به نتایج بدست آمده تحقیق به منظور هدفمند نمودن اعتبارات خرد و هر چه بیشتر موثر واقع شدن این اعتبارات توجه به پیشنهادات زیر می‌تواند راهگشا باشد:
۱. با در نظر گرفتن این امر که اغلب زنان روستایی دریافت کننده وام، بدون همسر و سرپرست خانوار هستند و هیچگونه حامی مشخصی ندارند؛ پیشنهاد می‌شود پرداخت اینگونه اعتبارات تداوم یابد.
 ۲. با توجه به نتایج بدست آمده در زمینه اشتغال زنان روستایی که بیانگر عدم اشتغال این افراد است؛ پیشنهاد می‌شود دوره‌های آموزشی همراه با پشتیبانی مالی با هدف آموزش زمینه‌های اشتغال برای این گروه از افراد جامعه که محروم‌ترین گروه جامعه هستند؛ ارائه گردد.
 ۳. به علت ناکافی بودن مبلغ وام‌های پرداختی برای راه اندازی یک شغل جدید، اعتبارات پرداخت شده در زمینه ایجاد اشتغال موفق نبوده است؛ پیشنهاد می‌شود مطالعات علمی دقیقی در زمینه میزان سرمایه لازم برای ایجاد شغل‌های جدید متناسب با شرایط و موقعیتهای هر منطقه انجام گیرد و مبلغ وام‌های پرداختی براساس این مطالعات پرداخت گردد.
 ۴. با توجه به اینکه در برخی موارد وام‌های دریافتی در زمینه‌هایی مصرف شده است که با اهداف پرداخت وام مغایر بوده است؛ پیشنهاد می‌شود پس از پرداخت وام در زمینه نحوه مصرف آن نظارت کافی اعمال گردد.

بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان ۱۴۵

۵. ارائه برنامه‌های آموزشی جهت فرهنگ‌سازی و بهبود هنجارهای فرهنگی از طریق رسانه‌های گروهی برای روستاهای استان ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا استفاده از شبکه تلویزیونی محلی استان (شبکه اشراق) می‌تواند موثر واقع گردد.

۶. نظر به اینکه زنان روستایی بیوه و سرپرست خانوار متقاضیان اصلی اعتبارات خرد هستند و وضعیت اسفبار این گروه که از تامین مبلغی کمتر از ۸۰ هزار تومان در ماه برای اداره خانوار ۵ نفری خود عاجزند؛ همچنین با توجه به ویژگیهای فرهنگی، اجتماعی و ارزشها و هنجارهای حاکم بر منطقه که اجازه ورود زنان به عرصه کار و کسب درآمد را عملاً در بسیاری از زمینه‌ها از این گروه سلب نموده است؛ پیشنهاد می‌شود نهادهای مسئول از قبیل کمیته امداد امام خمینی، بانک ها و مراکز اعتباری، موسسات غیر دولتی و... برای کمک به این گروه اقدامات عاجلی به عمل بیاورند.

منابع

بنی فاطمه، حسین (۱۳۷۵) «مشکلات اشتغال زنان در ایران و تجزیه تعاونی زنان چینی در آفرینش اشتغال»، مجموعه مقالات تعاون.

جهان‌شاهی، حسین (۱۳۷۵) «بحثی پیرامون ضرورت تشکیل صندوق اعتبارات روستایی»، ماهنامه جهاد، ش ۱۸۴-۱۸۵.

حسن‌زاده، رمضان (۱۳۸۰) «بررسی پیامدهای روانی- اجتماعی اشتغال زنان و ارائه راهکارهایی برای رفع موانع اشتغال آنان»، رودهن: همایش ملی بررسی راهکارهای علمی ایجاد اشتغال.

حسینی، زهرا (۱۳۸۰) «ضرورتها و محدودیتهای اشتغال زنان»، رودهن: همایش ملی بررسی راهکارهای علمی ایجاد اشتغال.

رحمانی‌اندبیلی، صفت‌اله (۱۳۸۰) «مروری بر شکل‌گیری و عملکرد صندوق‌های قرض‌الحسنه روستایی و جایگاه آن در نظام اعتبارات روستایی»، جهاد، ۲۴۰-۲۴۱.

۱۴۶ پژوهش زنان، دوره ۳، شماره ۱، بهار ۱۳۸۴

خداپرست، مهدی (۱۳۷۵) «بررسی امکانات اشتغال بانوان در قالب شرکتهای تعاونی»، مجموعه مقالات و عملکرد تعاون، زن / اشتغال. وزارت تعاون.

خزاعی، علی (۱۳۷۹) «تضعیف جایگاه بانک کشاورزی در اعتبارات روستایی و چگونگی ایجاد صندوق مشارکت زنان»، تعاون، ش ۲۳۰-۲۳۱.

ساروخانی، باقر (۱۳۷۰) مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، تهران: سروش.

سفیری، خدیجه (۱۳۷۳) «بررسی جنبه‌های کمی و کیفی اشتغال زنان و رابطه آن با توسعه اقتصادی»، پایان نامه دوره دکترا، دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس.

شهبازی، مظفرالدین (۱۳۷۵) «مطالعه موقعیت خانوارهای قالیباف زنجانی، در روند تغییرات اجتماعی و دگرگونی شیوه‌های تولید با تاکید بر ویژگیهای فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی زنان و دختران قالیباف»، مجموعه مقالات و عملکرد تعاون، زن / اشتغال، وزارت تعاون.

غلامی، منیر (۱۳۸۰) «موانع اشتغال رسمی زنان»، رودهن: همایش ملی بررسی راهکارهای علمی ایجاد اشتغال.

موحدی، رضا (۱۳۸۱) «کشاورزان زن و اثربخشی فعالیتهای ترویجی»، جهاد، ش ۲۴۸-۲۴۹.

موسوی، زهرا (۱۳۸۰) «موانع اشتغال رسمی زنان»، رودهن: همایش ملی بررسی راهکارهای علمی ایجاد اشتغال.

نادری مهدی، کریم (۱۳۸۱) «اعتبارات، سرمایه و توسعه روستایی»، جهاد، ش ۲۴۸-۲۴۹.

نوفل، مینو سادات (۱۳۷۶) «تاثیر اشتغال زنان بر اجتماعی شدن فرزندان»، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

lindfeldf, sandera and Aaa kndsem (2000) "The altlocation of micro credits,Evidence from ZECLOF'S micro credits project in Harare", Zimbabwe .Stockholm University, Department of economic, Undergraduate thesis.